

DOES G-D CHANGE HIS MIND?

An eye-opening exploration of free choice, reward and punishment, and the power of humans to change G-d's mind.

JEWISH INSIGHTS

A TASTE OF THE REBBE'S TEACHINGS

PARSHAT BO

For sponsorship opportunities, email info@jewishinsights.org

Published and Copyright 2023 by

Shluchim Office International

816 Eastern Parkway, Brooklyn, NY 11213

718.221.0500

5783 - 2023

Founded in 2008 in memory of Rabbi Gabi and Rivky Holtzberg OB" M
Shluchim of the Rebbe to Mumbai India

A. Historical Background

Source 1 Genesis, 15: 12-14

As the sun was setting, Abram fell into a deep sleep and a great fright and darkness fell over him. Then G-d said to Abram: "Know for certain that your descendants will be strangers in a land that is not theirs for 400 years, and they will be enslaved and mistreated. But I will punish the nation that enslaved them, and afterwards they will go forth with great wealth

וַיְהִי הַשָּׁמֶשׁ לָבוֹא, וַתִּרְדָּמָה נִפְלְאָה
עַל אַבְרָם, וְהִנֵּה אֵימָה חֹשֶׁכָה
גְּדֹלָה נִפְלְתָ עָלָיו. וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם:
יָדַע תְּדַע כִּי גֵר יִהְיֶה זְרַעְךָ בְּאֶרֶץ
לֹא לָהֶם, וְעַבְדוּם וְעִנּוּ אֹתָם
אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה. וְגַם אֶת הַגּוֹי
אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ דָּן אֲנִכִּי, וְאַחֲרָי כֵּן
יֵצְאוּ בְרִכְשׁ גָּדוֹל.

Source 2 Exodus, 1:13-14

The Egyptians enslaved the children of Israel with harsh labor. They made their lives bitter with hard labor, with clay, bricks, and with all kinds of labor in the fields. In all their harsh labor, the Egyptians worked them ruthlessly.

וַיַּעֲבֹדוּ מִצְרַיִם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
בְּפֶרֶךְ. וַיִּמְרֹרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בְּעַבְדָּה
קָשָׁה, בְּחֹמֶר וּבִלְבָנִים וּבְכֹל עַבְדָּה
בַּשָּׂדֶה, אֶת כָּל עַבְדָּתָם אֲשֶׁר
עֲבָדוּ בָהֶם בְּפֶרֶךְ.

Source 3 Exodus, 2:23-24

During that long period, the king of Egypt died, and the children of Israel groaned from the labor. They cried out, and their cry from their slavery ascended to G-d. G-d heard them groaning, and G-d remembered His covenant with Abraham, with Isaac, and with Jacob.

וַיְהִי בַיָּמִים הַרְבִּימִים הָהֵם וַיָּמָת מֶלֶךְ
מִצְרַיִם, וַיִּאֲנָחוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִן
הָעַבְדָּה וַיִּזְעָקוּ, וַתַּעַל שְׁוַעֲתָם אֶל
הָאֱלֹהִים מִן הָעַבְדָּה.
וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת נַאֲקָתָם, וַיִּזְכֹּר
אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ אֶת אַבְרָהָם אֶת
יִצְחָק וְאֶת יַעֲקֹב.

Source 4 Exodus, 10:1-2

The L-rd said to Moses: “Come to Pharaoh, for I have hardened his heart and the heart of his servants, so that I may perform My signs among them, and in order that you tell your children and grandchildren how I made a mockery of the Egyptians, and how I performed My signs among them, and you will know that I am the L-rd.”

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה: בֹּא אֶל
פַּרְעֹה, כִּי אֲנִי הִכְבַּדְתִּי אֶת לְבֹ
וְאֶת לֵב עֲבָדָיו לְמַעַן שְׁתִּי אֶתְּי
אֱלֹהִים בְּקִרְבּוֹ. וְלַמַּעַן תִּסְפָּר בְּאָזְנֵי
בְנֶיךָ וּבְנֵי בְנֶיךָ אֵת אֲשֶׁר הִתְעַלְלִיתִי
בְּמִצְרַיִם, וְאֵת אֶתְּי אֲשֶׁר שְׁמַתִּי
בָּם וַיֵּדְעוּתָם כִּי אֲנִי ה'.

B. Free Choice

Source 5 Maimonides' Mishneh Torah, Laws of Repentance, 5:1-2; 6:5

Everyone Can Choose Between Good and Evil

Everyone is given a choice, if one wants to follow the path of good and be righteous, it is in his hands...

Do not entertain the notion the fools of the nations say, that when a person is born G-d decrees whether they will be righteous or wicked. This is not the case. Every person can be as righteous as Moses or as wicked as Yeravam. A person can be wise or foolish, kind or cruel, miserly or generous, etc. Nobody can force him, decree upon him, or pull him in either direction. He himself decides which way he wishes to go...

Thus, a sinner is responsible for his own sins. He should therefore cry over his sins and what he did to his soul... Since the choice is ours and the sins are of our own doing, we should repent and abandon evil, because now we have the ability to do so.

רשות לכל אדם נתונה, אם רצה להטות עצמו לדרך טובה ולהיות צדיק הרשות בידו...

אל יעבר במחשבתך דבר זה שאומרים טפשי אמות העולם, שהקדוש ברוך הוא גוזר על האדם מתחלת בריתו להיות צדיק או רשע, איז הדבר כן. אלא כל אדם ראוי לו להיות צדיק כמשה רבנו, או רשע כירבעם, או חכם או סכל, או רחמן או אכזרי, או כילי או שוע, וכן שאר כל הדעות. ואין לו מי שיכפהו ולא גוזר עליו ולא מי שמושכו לאחד משני הדרכים, אלא הוא מעצמו ומדעתו נוטה לאי זו דרך שירצה...

וכינו שכן הוא, נמצא זה החוטא הוא הפסיד את עצמו. ולפיכך ראוי לו לבכות ולקונן על חטאיו ועל מה שעשה לנפשו וגמלה רעה... הואיל ורשותנו בידינו ומדעתנו עשינו כל הרעות, ראוי לנו לחזור בתשובה ולעזב רשענו שהרשות עתה בידינו...

Without Free Choice, Punishment Is Unjust

Were G-d to decree that a person will be righteous or wicked, how could He command us via His prophets to “do this and not that,” “better your ways and don’t follow your evil desires,” if He had already decreed at birth that his nature

אלו האל היה גוזר על האדם להיות צדיק או רשע... היאך היה מצוה לנו על ידי הנביאים “עשה כן ואל תעשה כן”, “היטיבו דרכיכם ואל תלכו אחרי רשעכם”, והוא מתחלת

will pull him impossibly in one direction? What relevance would the Torah have? How could a sinner be punished and a righteous person rewarded? “Will the judge of all the land not do justice?”...

Rather, man has free choice and all his actions are of his own choice. There is nothing that forces him, or pulls him, only he with his G-d-given faculties does what he wants. Therefore, a person is judged by his actions. He is rewarded for good and punished for sin.

בְּרִיתוֹ כְּבֹר נִגְזַר עָלָיו אוֹ תוֹלְדוֹתוֹ
תִּמְשֹׁךְ אוֹתוֹ לְדַבֵּר שְׂאֵי אֶפְשָׁר
לְזוּז מִמֶּנּוּ? וּמָה מְקוֹם הָיָה לְכָל
הַתּוֹרָה כְּלָהּ? וּבֵאֵי זֶה דִּין וְאִיזָה
מִשְׁפָּט נִפְרַע מִן הַרְשָׁע אוֹ מִשְׁלָם
שְׂכָר לְצַדִּיק? “הַשֹּׁפֵט כָּל הָאָרֶץ
לֹא יַעֲשֶׂה מִשְׁפָּט?”...

הָאָדָם רְשׁוּתוֹ בְּיָדוֹ וְכָל מַעֲשָׂיו
מְסוּרִין לוֹ, וְלֹא יִהְיֶה לוֹ לֹא כּוֹפֶה
וְלֹא מוֹשֵׁךְ אֶלָּא הוּא מַעֲצָמוֹ
וּבִדְעָתוֹ שֶׁנֶּתַן לוֹ הָאֵל עוֹשֶׂה כָּל
שְׂהָאָדָם יְכוּל לַעֲשׂוֹת. לְפִיכֵן
דָּנִין אוֹתוֹ לְפִי מַעֲשָׂיו. אִם עָשָׂה
טוֹבָה מִיִּטְיָבִין לוֹ וְאִם עָשָׂה רָעָה
מְרַעִין לוֹ.

Why Were The Egyptians Punished?

The Torah states (Genesis 15:13): “They will enslave them and torment them.” If G-d decreed that the Egyptians were to enslave the Jews, why were they punished?

וְהֲלֹא כְּתוּב בַּתּוֹרָה (בְּרֵאשִׁית טו,
יג) “וְעַבְדוּם וְעַנּוּ אֹתָם”, הֲרֵי גִזַּר
עַל הַמִּצְרָיִים לַעֲשׂוֹת רָע... וְלָמָּה
נִפְרַע מֵהֶן?

Maimonides' Explanation

The individual Egyptian tormenting the Jews had the choice not to. G-d didn't decree that any specific Egyptian enslave the Jews, rather G-d informed Abraham that his descendants would ultimately be enslaved in a land that was not theirs.

הַמִּצְרָיִים, כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵאוֹתָן
הַמִּצְרָיִים וְהַמְרַעִים לְיִשְׂרָאֵל,
אִלּוּ לֹא רָצָה לְהַרְעֵ לָהֶם הַרְשׁוּת
בְּיָדוֹ. שְׂלֹא גִזַּר עַל אִישׁ יְדוּעַ,
אֶלָּא הוֹדִיעוּ שְׂסוּף זָרְעוֹ עֵתִיד
לְהִשְׁתַּעַבַּד בְּאָרֶץ לֹא לָהֶם.

>> The Rebbe

The Raavad's Question

How can it be said for every individual Egyptian that he had free choice and G-d didn't decree that he would participate in the oppression of the Jews? G-d had decreed that the Jews would be oppressed, so one of them would end up implementing that decree!

Pharaoh Himself Couldn't Have Chosen Differently

In addition, this question is even stronger regarding Pharaoh himself. In order for the Egyptians to enslave the Jewish people, Pharaoh's consent was required, because he was the all-powerful ruler. Historically it did happen that way, Pharaoh told his people "let us act cunningly with the Jews," and the Talmud relates that Pharaoh enticed the Jews into their slavery by initially pretending to partake in the hard work himself. Therefore, even if we are to say that there was no Divine decree on each individual Egyptian that they must take part in the oppression, Pharaoh's role certainly must have been preordained!

כיצד אפשר לומר על כל אחד ואחד מהמצריים שעליו לא גזר הקב"ה מאומה - הרי בהכרח שגזירה זו צריכה להתקיים על ידי מישהו!?

ויש להוסיף בזה - קושיה זו גדולה ביותר בנוגע לפרעה מלך מצרים: כדי שהמצריים ישעבדו את בני ישראל - היה צורך בכך שפרעה מלך מצרים [שהיה "מושל בכיפה"¹] יסכים לכך, וכפי שאכן היה בפועל - שהוא בא בעצה תחילה, שנאמר² "ויאמר אל עמו גו' הבה נתחכמה לו גו'", ותִּלְהַ לְבִינָה בצווארו כו'³, ורק על ידי זה היתה האפשרות לשיעבודן של ישראל. על פי זה - גם אם נאמר בנוגע לכל אחד ואחד מהמצריים שעליו לא נגזרה הגזירה, הרי בהכרח שנגזרה על פרעה מלך מצרים!?

3 סושה יא, א.

1 ראה מכילתא עה"פ בשלח יד, ה. זח"ב, ו, א.
2 שמות א, ט"ז.

C. Subject to Change

Source 6a Maimonides' Mishneh Torah, Yesodei Hatorah, 10

Validating a Prophet Based on Prophecies of the Future

A prophet who arises and says G-d sent him does not need to perform a sign or miracle that changes nature, such as those performed by Moses, Elijah or Elisha. The only sign he must perform is telling the future...and we wait to see if it will come to fruition or not. If it was even slightly inaccurate, we know he is a false prophet, but if it all came to pass, he is to be trusted.

כָּל נְבִיא שֶׁיֵּצֵא לָנוּ וַיֹּאמֶר שֶׁה' שְׁלַחוּ, אֵינּוּ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת אוֹת כְּאֶחָד מֵאוֹתוֹת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אוֹ כְּאוֹתוֹת אֱלִיהוּ וְאֵלִישָׁע שִׁישׁ בָּהֶם שְׁנוּי מִנְהַגוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲלֵא הָאוֹת שֶׁלּוֹ שִׁיאֵמַר דְּבָרִים הַעֲתִידִים לְהִיֹּת בְּעוֹלָם... וְאֵנוּ מְחַפְּיִם לְרְאוֹת הַיְבוֹאוּ דְּבָרָיו אִם לֹא יְבוֹאוּ. וְאִפְלוּ נִפְל דְּבַר קָטָן בְּדוּעַ שֶׁהוּא נְבִיא שֶׁקֶר, וְאִם בָּאוּ דְּבָרָיו כָּלֹן יִהְיֶה בְּעֵינֵינוּ נֶאֱמָן.

A Prophecy of Doom Can Change

Prophecies of a negative nature, for example, “so and so will die,” or “this year will be a year of famine or war”- if these prophecies do not come to pass, this does not contest the person’s validity as a prophet. G-d is benevolent and compassionate, and He may have forgiven the people, like in the case of Ninveh, or awaited their repentance, as He did with Chezkiah.

But if the person promised good things, saying “such and such will happen” and it did not materialize, we know he is a false prophet. Any good that G-d promises, even conditionally, will come to pass...This shows us that a prophet is only validated with positive predictions.

דְּבָרֵי הַפְּרָעָנוּת שֶׁהֵנְבִיא אוֹמֵר, כְּגוֹן שִׁיאֵמַר פְּלוֹנֵי יָמוּת אוֹ שָׁנָה פְּלוֹנִית רָעָב אוֹ מִלְחָמָה וְכִיוֹצֵא בְּדְבָרִים אֵלּוּ, אִם לֹא עָמְדוּ דְּבָרָיו אִין בְּזֵה הַכְּתָשָׁה לְנִבְאוֹתָיו. וְאִין אוֹמְרִים הִנֵּה דְּבַר וְלֹא בָּא. שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶרְךָ אַפִּים וְרַב חֶסֶד, וְנָחַם עַל הָרָעָה, וְאִפְשָׁר שֶׁעָשׂוּ תְּשׁוּבָה וְנִסְלַח לָהֶם כְּאִנְשֵׁי נִינְוָה. אוֹ שֶׁתִּלְהֶה לָהֶם כַּחֲזָקָה.

אֲבָל אִם הִבְטִיחַ עַל טוֹבָה וְאָמַר שֶׁיְהִיָּה כֵן וְכך וְלֹא בָּאָה הַטוֹבָה, שִׁיאֵמַר בְּדוּעַ שֶׁהוּא נְבִיא שֶׁקֶר. שֶׁכָּל דְּבַר טוֹבָה שֶׁיִּגְזֹר הָאֱ-ל אִפְלוּ עַל תְּנָאֵי אֵינּוּ חוֹזֵר... הָא לְמִדַּת שֶׁבְּדְבָרֵי הַטוֹבָה בְּלִבְד בְּחִזְקָה הֵנְבִיא.

Source 7 Jeremiah, 27:1-7, 28:1-4, 9-11

Jeremiah And Chananiah Go Head To Head

In the beginning of the reign of Yehoyakim the son of Yoshiyahu, king of Judah, this word came to Jeremiah from the L-rd, saying:

So said the L-rd to me; Make [a yoke of] straps and bars and place them upon your neck.

Then send them to the kings of Edom, Moab, Ammon, Tyre, and Zidon, through the envoys who come to Jerusalem to Zedekiah the king of Judah.

Give them a message for their masters saying: So said the L-rd of Hosts, the G-d of Israel; so shall you say to your masters: I made the earth, and the man and the beast that are upon the face of the earth, with My great strength and with My outstretched arm, and I give it to whomever I please.

Now, I have given these lands into the hand of Nebuchadnezzar the king of Babylon, My servant. I have even given him the beasts of the field to serve him.

All nations shall serve him and his son and his son's son until the time of his own land comes; then many nations and kings will subjugate him.

...Chananiah ben Azur said to me in the house of the L-rd before the priests and all the people, saying:

So said the L-rd of Hosts, the G-d of Israel, saying: I have broken the yoke of the king of Babylon. In another two years, I will restore to this place all the vessels of the house of the L-rd that Nebuchadnezzar the king of Babylon has taken from here and brought to Babylon.

I will also bring back to this place Yechoniah the son of Yehoyakim the king of Judah and all the exiles of Judah who went to Babylon, says the L-rd, for I will break the yoke of the king of Babylon...

בְּרֵאשִׁית מַמְלַכְתּוֹ יְהוֹיָקִים בֶּן יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה, הָיָה הַדְּבָר הַזֶּה אֶל יִרְמְיָה מֵאֵת ה' לֵאמֹר.

כֹּה אָמַר ה' אֵלַי, עֲשֵׂה לְךָ מוֹסְרוֹת וּמִטּוֹת וּנְתַתֶּם עַל צְוֹאֲרֶךְ.

וְשַׁלַּחְתֶּם אֶל מֶלֶךְ אֲדוֹם וְאֶל מֶלֶךְ מוֹאָב וְאֶל מֶלֶךְ בְּנֵי עַמּוֹן וְאֶל מֶלֶךְ צַר וְאֶל מֶלֶךְ צִידוֹן בְּיַד מְלָאכִים הַבָּאִים יְרוּשָׁלַם אֶל צְדֻקְיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה.

וְצִוִּיתֶם אֹתָם אֶל אֲדֹנֵיהֶם לֵאמֹר, כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, כֹּה תֹאמְרוּ אֶל אֲדֹנֵיכֶם. אֲנֹכִי עָשִׂיתִי אֶת הָאָרֶץ אֶת הָאָדָם וְאֶת הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאָרֶץ, בְּכַחִי הַגָּדוֹל וּבְזִרְעֵי הַנְּטוּיָה, וּנְתַתִּיהָ לְאֲשֶׁר יִשֶׁר בְּעֵינָי.

וְעַתָּה אֲנֹכִי נֹתַתִּי אֶת כָּל הָאָרְצוֹת הָאֵלֶּה בְּיַד נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל עַבְדִּי, וְגַם אֶת חַיַּת הַשָּׂדֶה נֹתַתִּי לוֹ לְעַבְדוֹ.

וְעַבְדוּ אֹתוֹ כָּל הַגּוֹיִם וְאֶת בָּנָיו וְאֶת בְּנֵי בָנָיו עַד בֹּא עַת אֲרֻצוּ גַם הוּא, וְעַבְדוּ בוֹ גּוֹיִם רַבִּים וּמְלָכִים גְּדֹלִים.

...אָמַר אֵלַי חַנְּנִיָּה בֶן עֲזוּר הַנְּבִיא אֲשֶׁר מַגְּבֵעוֹן, בְּבַיִת ה' לְעֵינָי הַכְּהֻנִּים וְכָל הָעָם לֵאמֹר.

כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר, שְׁבַרְתִּי אֶת עַל מֶלֶךְ בָּבֶל. בְּעוֹד שְׁנָתַיִם יָמִים אֲנִי מְשִׁיב אֶל הַמְּקוֹם הַזֶּה אֶת כָּל כְּלֵי בַיִת ה' אֲשֶׁר לָקַח נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל מִן הַמְּקוֹם הַזֶּה וַיְבִיאֵם בָּבֶל.

וְאֶת יְכֹנְיָה בֶן יְהוֹיָקִים מֶלֶךְ יְהוּדָה וְאֶת כָּל גְּלוֹת יְהוּדָה הַבָּאִים בְּבִלְעָם אֲנִי מְשִׁיב אֶל הַמְּקוֹם הַזֶּה נְאֻם ה', כִּי אֲשַׁבֵּר אֶת עַל מֶלֶךְ בָּבֶל...

Chananiah took the yoke off the neck of Jeremiah the prophet and broke it.

Then Chananiah said before all the people: This is what the L-rd says: So too will I break the yoke of Nebuchadnezzar, king of Babylon, off the neck of all the nations in another two full years. At this, the prophet Jeremiah went on his way.

Jeremiah said: The prophet who prophesies for peace, when it materializes, it will be known who is the prophet whom the L-rd has truly sent.

וַיִּקַּח חַנְּנְיָה הַנְּבִיא אֶת הַמוֹטָה
מֵעַל צִנּוֹר יִרְמְיָה הַנְּבִיא
וַיִּשְׁבְּרֶהוּ. וַיֹּאמֶר חַנְּנְיָה לְעֵינָיו
כֹּל הָעַם לֹאמֹר, כֹּה אָמַר ה' כָּכָה
אֲשַׁבֵּר אֶת עַל נְבֻכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ
בָּבֶל בְּעוֹד שְׁנַתִּים יָמִים מֵעַל
צִנּוֹר כָּל הַגּוֹיִם וַיֵּלֶךְ יִרְמְיָה
הַנְּבִיא לְדַרְכּוֹ.

וַיֹּאמֶר יִרְמְיָה, הַנְּבִיא אֲשֶׁר יָנְבֵא
לְשִׁלּוֹם בָּבֵא דְבַר הַנְּבִיא יִנְדַע
הַנְּבִיא אֲשֶׁר שָׁלַח ה' בְּאַמָּת.

Source 6b Maimonides' Mishneh Torah, Yesodei Hatorah, 10

When Jeremiah prophesied doom and Chananiah foretold good, this is what Yirmiyah told Chananiah: If my words don't materialize, that won't prove that I am a false prophet. But if your words don't materialize, it will be known that you are a false prophet.

הוא שִׁירְמְיָהוּ אָמַר בְּתִשְׁבֹּתוֹ
לְחַנְּנְיָה בְּעוֹר, כְּשֶׁהִיָּה יִרְמְיָה
מִתְנַבֵּא לְרַעַה וְחַנְּנְיָה לְטוֹבָה.
אָמַר לוֹ לְחַנְּנְיָה: אִם לֹא יַעֲמְדוּ
דְּבָרַי, אִין בָּזָה רְאִיָּה שְׂאֲנִי נְבִיא
שָׁקֵר, אֲבָל אִם לֹא יַעֲמְדוּ דְּבָרַי
יִנְדַע שְׂאֲתָה נְבִיא שָׁקֵר.

>> The Rebbe

The requirement that every prophecy delivered by a prophet must be fulfilled only applies to prophecies about positive occurrences. Negative prophecies, however, are subject to change, if people repent.

כלומר: ההכרח לקיום דברי
העתידות שאומר הנביא - אינו
אלא בדברים טובים, מה שאין
כן בדברי פורענות - יכול להיות
שינוי, על ידי התשובה כו'.

Pharaoh Could Have Changed The Decree

This also applies to the Divine decree that the Egyptians would enslave and oppress the Jewish people. Since this was a negative matter, there was no guarantee that it would be fulfilled, it was subject to change through repentance. The decree was thus dependent on Pharaoh's will, and he could therefore be punished for his bad choices.

ולכן: גם כאשר פרעה ידע
אודות הגזירה "ועבדום וענו
אותם" - הרי מכיון שזהו ענין של
פורענות, ישנו פסק דין בתורה
שיכול להיות שינוי בדבר (על
ידי תשובה וכיוצא בזה), ואין כל
הכרח שגזירה זו תתקיים, ואם כן,
תלוי הדבר ברצונו של פרעה, ולכן
נענש על זה..

Source 8 Talmud, Gittin, 56a

The Roman authorities sent Nero Caesar against the Jews. When he came to Jerusalem, he wished to test his fate. He shot an arrow to the east and the arrow came and fell in Jerusalem. He then shot another arrow to the west and it also fell in Jerusalem. He shot an arrow in all four directions of the heavens, and each time the arrow fell in Jerusalem.

Nero then conducted another test: He said to a child: Tell me a verse that you learned today. He said to him as follows: "And I will lay My vengeance upon Edom by the hand of My people Israel" (Ezekiel 25:14). Nero said: The Holy One, Blessed be He, wishes to destroy His Temple, and He wishes to wipe his hands with that man, i.e., with me. The Romans are associated with Edom, the descendants of Esau. If I continue on this mission, I will eventually be punished for having served as G-d's agent to bring about the destruction. So he fled and became a convert, and ultimately Rabbi Meir descended from him.

Source 9 Isaiah, 38:1-2

In those days Chizkiyahu became critically ill, and Isaiah the son of Amotz, the prophet, came to him and said: "So has the L-rd said, 'Give instructions to your household, for you will die and you will not live. Chizkiyahu then turned his face to the wall, and he prayed to the L-rd.

שָׁלַח עֲלֵיהֶם אֶת גֵּירוֹן קֵיסָר.
כְּאֶשֶׁר בָּא לִירוּשָׁלַיִם רָצָה לְנִסּוֹת
בְּגוֹרָל. זָרַק חֵץ לְמִזְרַח - בָּא הַחֵץ
וְנָפַל בְּכוּוֹן יְרוּשָׁלַיִם, זָרַק לְמַעְרָב
- בָּא נָפַל בִּירוּשָׁלַיִם, וְכֵן עָשָׂה
לְכָל אַרְבַּע רוּחוֹת הַשָּׁמַיִם - וּבְכָל
פַּעַם בָּא וְנָפַל הַחֵץ בִּירוּשָׁלַיִם.

נִסָּה עוֹד גּוֹרָל. אָמַר לוֹ לְתִינוּק:
פְּסוּק לִי פְּסוּקֵךְ שֶׁלְמַדְתָּ הַיּוֹם.
אָמַר לוֹ אֶת הַפְּסוּק: "וַיִּנְתֵּנִי אֶת
נִקְמָתִי בְּאֶדוֹם בְּיַד עַמִּי יִשְׂרָאֵל"
(יחזקאל כה, יד). אָמַר גֵּירוֹן:
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְהַחְרִיב
אֶת בֵּיתוֹ, וְהוּא רוֹצֵה לְקַנֵּן אֶת
יָדָיו בְּאִישׁ הַזֶּה - בִּי, שֶׁלְבַסּוֹף
אֶעֱנֵשׁ עַל שְׁהִייתִי הַשְּׁלִיחַ
לְעִשׂוֹת זֹאת. בָּרַח וְהִלֵּךְ וְהִתְגַּיַּר,
וַיֵּצֵא מִמֶּנּוּ לְבַסּוֹף ר' מַאִיר.

בְּיָמֵים הָהֵם חָלָה חִזְקִיָּהוּ לְמוֹת,
וַיָּבֹא אֵלָיו יִשְׁעִיָּהוּ בֶן אָמוּץ
הַנְּבִיא וַיֹּאמֶר אֵלָיו: כֹּה אָמַר ה',
צוּ לְבֵיתְךָ כִּי מוֹת אֶתָּה וְלֹא תַחֲיֶה.
וַיִּסַּב חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר
וַיִּתְפַּלֵּל אֶל ה'."

Source 10 Talmud, Berachot, 10a-b

What is the meaning of “you will die and you will not live”? “You will die” refers to death in this world, and “you will not live” means you will have no share in the World-to-Come.

Chizkiyahu said to him: What is all of this? For what transgression am I being punished?

Isaiah said to him: Because you did not marry and engage in procreation.

Chizkiyahu apologized and said: I had no children because I saw through divine inspiration that the children that emerge from me will not be virtuous. [Chizkiyahu meant that he had seen that his children were destined to be evil. In fact, his son Menashe sinned extensively, and he thought it preferable to have no children at all.]

Isaiah said to him: Why do you involve yourself with the secrets of the Holy One, Blessed be He? That which you have been commanded—the mitzva of procreation—you are required to perform, and that which is appropriate before G-d he will do.

Chizkiyahu said to Isaiah: Now give me your daughter as my wife; perhaps my merit and your merit will cause virtuous children to emerge from me.

Isaiah said to him: The decree has already been decreed against you and this judgment cannot be changed.

Chizkiyahu said to him: Son of Amotz, cease your prophecy and leave. [As long as the prophet spoke as G-d's emissary, Chizkiyahu was obligated to listen to him. He was not, however, obligated to accept Isaiah's personal opinion that there was no possibility for mercy and healing.]

Chizkiyahu continued: I have received a tradition from the house of my father's

”מת אתה” בעולם הזה, “ולא תחיה” לעולם הבא.
אמר חזקיהו לישעיהו: על מה מגיע לי ענש כל כך חמור?
אמר לו: משום שלא עסקת בפרייה ורבייה.
אמר לו: זהו משום שתזיתי ברוח הקדש שיוצאים ממני בנים שאינם הגונים!
אמר לו: למה לך לעסק בדברי הנסתרות של ה' ? מה שאתה מצוה בו עליך לעשות, ומה שנוח לפני ה' - הוא יעשה.
אמר לו: הבא לי את בתך לאשה, אולי הזכות שלי ושלך יועילו ויצאו ממני בנים הגונים.
אמר לו: כבר נגזרה עליך גזרה.
אמר לו: בן אמוץ, פלה נבואתך וצא! כן מקבלני מבית אבי אבא - אפלו חרב חדה מנחת על צנארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים.
מיד: “ניסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל אל ה'” (ישעיהו לח, ב).

father, from King David, the founding father of the dynasty of kings of Judea: Even if a sharp sword rests upon a person's neck, he should not prevent himself from praying for mercy.

Having heard Isaiah's harsh prophecy, immediately "Chizkiyahu turned his face toward the wall and prayed to the L-rd"

משיחת י"ד אייר, פסח שני,

ה'תשד"מ

הנחה בלתי מוגה.

תורת מנחם ה'תשד"מ חלק ג' עמודים

1705-1701